

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Hudobno izmišljena sebičnost slovenskim domoljubom.

Nemcem začelo se je toliko deniti, da mnogi izmed njih, zlasti konservativci, vidijo potrebo vsem Slovanom v Avstriji narodne pravice priznati. Liberalci pa še niso toliko pametni. Ti še vedno mislijo pravico imeti do jeroštva nad Slovanom in upajo, če uže ne vseh, vsaj nas Slovence pozobati. Zato nam branijo kolikor mogoče pot do omike in blagostanja na edino pravej, narurnej podlagi domače besede materne jezika. Zmiraj še nadejajo se, da zastavijo slovenščini in Slovincem pristop v javne šole, urade in javno življenje. V to svrhu jim je vsako sredstvo prav. Najgrše izmed vseh pa je, da iščejo in najdejo zaveznikov med Slovenci samimi. Kakor so Prajzi l. 1866. freimaurerske magjarske rovarje v zaveznike podmitali proti našemu cesarju in kakor so nekđaj Farizeji nesrečnega Judeža porabili kot izdajalca proti Sinu božjemu, tako lovijo nemški liberalci pri nas grdobnih zaveznikov in narodnih izdajalcev. Žali Bog, da jih vselej in dovolj najdejo. Svoj tabor pa imajo sedaj v Celji, kder izhaja nemškim liberalcem v korist Slovincem pa v sramoto nemškutarški listič, imenovan: Kmetski prijatelj.

Ta listič niso osnovali slovenski domoljubi, ne podpirajo ga pravi Slovenci, ampak Nemci in nemškutarji. Šprva se je kaj pohlevno in ponižno Slovincem bližal, a domoljubi smo precej zapazili lisjaka ali volka v ovčji koži.

No, in sedaj lahko vsak vidi, kakšne krepeljčke da ima. Vkljub silnemu zatajevanju vendar svoje prave nature zakrivati ni kos. Dosledno napada, grize in trga vse, kar bi Slovincem bilo na korist v narodnem oziru. Zlasti pa se zaletava v narodne može, v slovenske domoljube, da jih ogrdi, osmeši pred ljudstvom in spravi ob zaupanje pri narodu in tako nemškutarškim zveličarjem pomaga na konja.

Ker tako dela v vsakem listu in skoraj na vsakej strani, sklepamo, da je to njegov glavni namen. Slovincem je treba prave voditelje vzeti in potem se z njimi lahko dela, kar hoče! Tako misli!

Napada pa veljavnejše domoljube tako, da jim očita sebičnost. Pravi kmetom slovenskim: „sami veste, da ta gotovo ni vaš prijatelj, kateri si išče sam sebi dobička“. In taki sebičneži so mu vedno slovenski „voditelji“. Imenuje jih „prvake“, tudi: „sebičneže, hinavce, priklateže, zapeljivce, prvaške sanjarje, nesramneže, ki gledajo samo na svoj žep, za ljudstvo pa nič ne storiijo“ itd. Vsak lahko vidi, da misli „Prijatelj“ pri takih besedah na slovenske domoljube, zlasti na naše pridne deželne in državne poslance, na razne pisatelje, časnikarje, in sploh vse odličnejše narodnjake, na katerih besedo je narod poslušati po pravici vajen. Po imenu jih sicer lisjak ne navaja pa vsak vé, kam s svojim blatom meri.

Grdo je, če Slovenec v lastno skledo pljuva, sramotno je, če kdo lastno kri zatiruje pa takšno obrekovanje in natolcevanje najpoštenjših, požrtvovalnih mož, to je le najskrajnejšej podlosti mogoče.

Nobeden naših poslancev in domoljubov nima sebičnih namenov. Vsak želi iskreno le edino pripomagati, da se Slovenec izkoplje iz narodnega groba, da mu prisije solnce boljših dnij. Vsak je uže več ali menje žrtvoval in prestal za svojo narodnost. Nobeden ni kaj dosegel zato, ker je bil slovensk domoljub. Nasprotno, nekateri izmed njih trpijo hude napade, krivice, preziranje in zatirovanje za tega voljo. Marsikteri bi bil zaradi svojih izvrstnih lastnostij kaj boljega postal ali dobil, toda njegovo slovensko domoljubje mu je škodovalo. Zgledov imamo v vsakem stanu. Opozorimo samo na prof. Šumana, Pajka, Glaserja, Žitka. Ti so morali celo slovensko domovino zapustiti in tukaj pošteno dobljene službe Nemcem prepustiti. G. dr. Vošnjak si še ni kupil grajščine, kakor

nemški liberalni poslanec Schindler, M. Her- man ni države sebično za 64.000 fl. oškodoval, kakor liberallec nemški Brandstetter. G. Kuko- vec ni okrajnemu zastopu 4000 fl. dolžen ostal kakor nemški liberallec Seidl, baron Goedel ni postal minister, kakor nemški liberallec Giskra, ki je potem kot milijonar umrl. Dr. Šuc še sedaj ni ne škof pa ne prošt, Žolgar še niti šolski nadzornik ni. Tudi z bankami ni imel nihče pri nas toliko opravka, kakor celjski frei- maurerski pokrovitelj Foregger. Slovenskih pi- sateljev in časnikarjev ni nobeden tisočakov si prihranil, kakor nemški liberalni pisaci pri „Tagespošti“. — Tomšič, Juršič in Prelog umrli so ubogi.

Med slovenskimi domoljubi je dokaj po- žrtvovanja; to je res. Da bi pa bili tam sebič- neži, to ni res, kajti kder ni penez upati, tje ni treba mošnje nositi. Pač pa so naši nemšku- tarji prav grdobni sebičneži, katerih mnogi so to postali, kar so, le za to, ker so nemškim liberalcem pete in roke lizali, svoj narod zata- jevali, svoj jezik zaničevali. Zgledov imamo povsod dosti.

Kateri nemškutar tedaj misli sam sebe oprati in osnažiti s tem, da slovenskim po- slancem in slovenskim pisateljem, zlasti časni- karjem, očita sebičnost, ta ni prijatelj resnici in črni in blati sam sebe v nesramni obraz! Držite toraj jezik varčneje za plotom, revni nemškutarji, dokler ste vsled sebičnosti toliko umazani vi in vaši nemški liberalci!

Desterniški.

Gospodarske stvari.

Hmeljarstvo.*)

Spisal J. Grah.

I. Ko sem zadnjo števil. „Slov. Gospodarja“ od 8. febr. čital, ki govori na prvem mestu o kmetijskem shodu v Celji in o potovalnih učiteljih kmetijstva, zazdelo se mi je potrebno, da to, kar je g. prof. Wilhelm govoril ta čas po nemški, to v tem cenjenem listu nekoliko povem v slovensščini, da svojo tedaj dano ob- ljubo spolnim. Dostaviti tudi hočem še, kar sem 9. nov. v Žavci pri hmeljarskem shodu sli- šal in videl ter si tudi od drugih pripovedo- vati dal, da te prekornostne reči pridejo boljše med ljube Slovence v prevdarek, ktere utegnejo našo celo spodnjo Štirsko v kratkem času mo- goče čisto predrugačiti, kar se kmetijstva tiče.

Poročevalec v zadnjem listu ima čisto prav, ko reče, da jaz nisem imel več volje po slo- venskem razlagati, ker so vsi kmetje vže od- šli, Nemci pa so tako zastopili profesorjev go- vor! In kakor so z veseljem popred pozdravili

Slovenci naznanilo, da se jim bo to po sloven- sko razlagalo, tako so potem Nemci z odobra- vanjem ploskali, da jim ni bilo treba poslušati jim menda ne dobro vsečega — slovenskega jezika.

Take neopravičene napake sem opazoval pri vsakem kmetijskem shodu. Povabijo se kmet- je, da se jim razlaga kaj o kmetijstvu. Pridejo, poslušajo, se spogledujejo, naposled pa jo po- piha eden za drugim iz dvorane v gostilnice, da si jezo ohladijo, ker govora v nemškem je- ziku niso zastopili. Kaj takega se pač menda na celem svetu ne godi! Včasih se jim na zad- nje (če je še kdo tukaj) kaj površno prestavi in dosti je za kmeta ta Lazarjeva drobtina! Po časnikih pa se bere: toliko in toliko je bilo zbranih in zgoraj mislijo, da je za kme- tijstvo vže vse storjeno. Vprašajte pa kmeta koliko mu taka predavanja koristijo, boste dru- gače podučeni! Da se kmetje ne brigajo več toliko za te kmetijske shode in predavanja, je po moji misli edino to krivo, ker se jim ne raz- laga v njim razumljivem govoru. Ni to krivica, da kmet plačuje za kmetijske šole in potovalne učitelje, pa nima niti ene koristi od njih? Ni moja misel in naloga o tem dalje govoriti, za- toraj naj začnem kar o hmeljoreji.

Če pogledamo za 10 in 15 let nazaj, vi- dimo našo ljubo domovino v strašnih težavah, to posebno na polji kmetijstva. Slabo vreme, toča, živinska kuga in slabi sejmi, slabe cene za razne pridelke (to vsled konkurence zunaj- nih držav), trsna uš, velika štibra itd. so spravi- le kmeta čisto v obup. V veliko žalost se vidi, kako popušča kmet za kmetom svoje og- njišče, da, v jezi ga razdere do tal, ter zapusti za sabo pustinjo, kakor se je n. pr. godilo to za časa Turkov! Veliko jih je vže tudi pobeg- nilo v njim neznane kraje, v Ameriko. Tako ravnanje pa škoduje sosedom, ker po tem pri- dejo kmetijstva v nič, pod ceno, in trpijo na kreditu. Če bo šlo daleč še tako, bodo kmalu naši lepi kraji uničeni, hribi postali bodo gole pečine, po katerih bo voda ob deževji drapala in v nižavi še ostalega, marljivega kmeta pod- sula. —

Splošni svetovni položaj in napredek sili vsacega posamez, posebno pa vsak obrt posebej, da se spopolni, da svoje dohodke povekša po boljšem uporabljenju svojih izdelkov. Kakor vsak trgovec preračuni natanjko svojo nakup- ljeno robo, ter jo primerja s prodajo, da najde svoj račun za obstanek, tako ni nič družega, kakor trgovstvo, pri katerem kmet svojo rajten- go najti mora, če noče s časom v dolgove za- bresti, kateri ga zmirom globokeje pogrezujejo in naposled uničijo.

Zemljišče kot sredstvo za opravljanje, kme- tijski izdelki kot blago in kapital za vzdrža- vanje svoje kupčije (kmetijstva) mora zmirom

*) Prijatelje pri kmetijskih podružnicah opozoru- jemo na ta izvrstni sestavek. Ured.

v ravnotežnji ostati z njegovimi stroški, če hoče zgoraj omenjenim terjatvam zadostiti.

Vidi se pa žali Bog prepogosto, da tam, kjer se tako ne ravna in ne računi, gre kmetija rakovo pot in potlej pride sirovščina in stotina drugih nadlog in z njimi razni sveti, kako naj bi kmet to pa to poskusil in upeljal ter kmetijo zboljšal. Med takšne svete spada tudi hmeljarstvo. (Konec prih.)

Vinograd.

II. Za zobjanje najboljša plemena so: 1. Žlahtnina muškata. 2. Kerhlikovec. 3. Žlahtnina bela. 4. Žlahtnina pariška. 5. Žlahtnina rudeča. 6. Muškati sivi. 7. Muškati črni. 8. Muškati beli. 9. Muškati rudeči ali rujavi.

Druge vrste: 1. Moršina modra. 2. Plavec rumeni. 3. Portugiška rana modra. 4. Žlahtnina kraljeva. 5. Babova rudeča. 6. Mušica zelena. 7. Mušica rana. 8. Damascen rani beli. 9. Kozji sés. 10. Laški moder.

Za brajde: 1. Moršina modra. 2. Gosjino modri. 3. Izabela modra. 4. Cesarski penj. Posamezna plemena razločujejo se med seboj po listu in lesu (rozgi). Nekteri listi so spodaj klobučini podobni, drugi so volneni, zopet drugi čisto gladki.

Praden se odločiš za to ali uno pleme imenovanih trt, treba bo s kakim izvedenim strokovnjakom posvetovati se; posebno pa je treba gledati na tla in lego vinograda, kajti nima vsak vinograd potrebnih lastnosti za vsako trtno pleme. Pri tem pa je še pomniti, da se iz hladnejšega v toplejše podnebje presajena trta navadno dobro obnese, nasprotno pa malokedaj. Najprevidnejše pa zmirom oni vinorejci ravna, kateri si priredi v svojem vinogradu posebno gredo v poskus različnih trsnih plemen in ta ona plemena, ktera so se več let zaporedoma kot najboljša za ista tla in lego izkazala bo odselej v svojem vinogradu zasajal in množil. Taki trud se vsikdar dobro izplača.

Eno- do triletna žvica (ključ s koreninami) in pa sajenik (t. j. mlada trta iz pre-gostega trsja) so trte, s kterimi se vinograd zasaja.

Sadi se naj v vrstah, ktere so po 1 meter narazen. Vrste naj gledajo proti poldnevnu solncu! Zakaj? — Vsakega sajenika naj pride v zemljo 4 do 5 dm., po toliko naj tudi stoji jeden za drugim. Tako delajo v imenitnem samostanu Klosterneuburgu blizu Dunaja, kteri ima največe vinograde v Avstriji in kjer je slovita sadje- in vinorejska šola. Enaka šola je tudi v Mariboru, na Slapu in v Gorici.

Premije vrlim gozdarjem na Štajerskem kmetskega stanu odredilo je ministerstvo poljedelstva. Takih premij nastavljenih je 12, ena znaša 5 zlatov, dve vsaka 4 zlate, 4 vsaka 3 in 5 vsaka 2 zlata, vkup 35 zlatov. Dobiti

pa zamore takšno premijo pridene gozdar v goratih krajih, ako je lani ali letos najmanje 1 hektaro veliki kos goličave pogozdil z zasajanjem drevesc, k večjemu po 2 metra narazen. Zasajena drevesca morajo takšna biti, ki za tamošnji kraj sodijo. Za premijo pa mora vsak prositi do 15. julija 1883 pri c. k. deželnej gozdarskej inšpekciji v Gradci ali pri c. k. gozdarskih komisarjih v Judenburgu in Mariboru. Gosposka pregleda potem do jeseni nagozdno zemljišče. Kdor velike kose nagozdi, temu sme c. k. namestnik tudi več premij priznati.

Dopisi.

Od Savinje. (Pri seji kmetijske podružnice) se je veliko o novih dačbenih predlogih govorilo in sklenolo, naj se prosi centralni odbor kmetijske družbe, da se na visoki državni zbor obrne s to prošnjo, naj se kmetski stan pri novem dohodninskem davku izvzame, ker je vže itak po gruntnem davku hudo za-det in naj se hranilnične uloge do 1000 fl. od davka izvzamejo. Tudi se je sklenolo naložiti poslancema tega okraja v državnem zboru gg. dr. Vošnjaku in dr. Forregerju, da se v tem smislu pri obravnavi omenjene postave izjavita. G. profesor Wilhelm iz Gradca je o hmeljarstvu govoril posebno o stroških novega sadeža in obdelovanji, in dobro na srce položil, da se nihče čez svoje moči v hmeljarstvo naj ne spušča, ker so stroški veliki, cena pa pri nobeni reči tako ne menjava, kakor ravno pri hmelji. Lansko leto je bilo zapeljivo, ker je bil hmelj drag. Vsled tega je uže mnogo kmetov začelo hmelj saditi in se v dolge zakapati, češ da bode mogoče v dveh letih vse poplačati. Kaj pa če spodleti, malo priraste ali cena padne? Bila so uže leta, ko se je moral cent po 20 fl. prodati in še stroškov blizu povrnil ni. Pridejo sicer tudi leta, ko se stroški po trikrat povrnejo. Da se včasih malo hmelja pridelata, temu je krivo slabo vreme, toča, posebno pa boleznin in razni sovražniki hmelja. O teh je g. prof. veliko govoril pa žali Bog samo v nemškem jeziku in so kmeti nerazumevši ga vsi pred koncem všli. Ali ravno za kmete bi bilo potrebno takih potovalnih učiteljev, ki bi v živi besedi učili in spodbujali v tem za našo kmetijstvo veleimenitnem predmetu, kateri sedajna leta še najboljših dohodkov daja. Ž...v

Iz Ljutomera. (Preselitev vincarjev.) Že lanskega leta je bilo slišati, da se bode sedajni vincarski red spremenil. Vzrok temu je sedajni nered, posebno med vincarji samimi, kateri se smatrajo v najnovejši dobi menj ali več kot sopolsestniki svojih gospodarjev, in to na ta način, da imajo biti gospodarji sedaj od njih odvisni. H temu se je pridružila

še neka druga misel ali moda, namreč, da vinar in njegov gospodar sta si postala popolnoma dve tuji osebi. Posebno naši mlajši vinarji ne štejejo se več kot posli, kot udje gospodarjeve rodbine, v katere ima gospodar posebno zaupanje, katerim izroči svojo reč v oskrbnitvo, ampak so mu popolnoma tuji, kojim ni mar za gospodarjeve reči; gledajo samo le na svoj lastni hasek, da, celo nekateri so zadosti hudovoljni, svojega gospodarja ogoljufati ter mu napraviti nekakšno škodo. Kot važen vzrok sedajne nevolje je tudi dolgi rok med odpovedanjem vincarske službe in med preseljevanjem. Dozdaj je to trpelo prek tri mesece; v tejistej dobi pa so nevoljni vinarji imeli priložnost, maščevati se nad svojim starim gospodarjem; in napravili so mu po mogočnosti veliko škode. Zatoraj bode menda vsem gospodarjem všeč, ako rok med odpovedanjem in preselitvo bode kratek. Tudi naša gospodarska podružnica je vzela posamezne točke službenega in vincarskega reda v zadnji seji dne 28. januarja in 2. febr. na pretres ter se je glede preselitve vinarjev ukrenilo tako, da bi naj se vinarjem služba odpovedavala med časom od 15. do 30. septembra: preselitev pa naj se vrši med 1. in 11. novembrom, t. j. do sv. Martina, kakor je bilo dozdej. — Takrat si opravi novi vinar setvo; skrbi za potrebno krmo in gospodar nima nobenih sitnob zastran povrnitve semena, krme itd.; takrat je poglavitno delo v goricah vse opravljeno. Ako pa bi se vršila preselitev konec meseca februarja, kakor se od drugod nasvetuje, nastanejo iz tega največe sitnobe, posebno za gospodarje, kajti vinar, ki se bode imel seliti, bo zahteval od svojega gospodarja, naj mu povrne setvo, ter njemu bode hotel dokazati, koliko je posejal — več, nego je resnica; ravno tako bo spolagal vso krmo, tako da novi vinar ne najde nič, in gospodar skrbi zdaj za krmo! — Tako postane preprič za preprirom in najostudnejše sitnobe. Zato se nam zdi, da bi ta reč po našem predlogu in sklepu bila najbolj primerna, pa da nebi iz nje nastale sitnobe.

Iz Konjic. (Zborovanje katol. polit. društva.) K zboru je prišlo toliko društvenikov, kakor že gotovo pet let ne, kar je dobro znamenje. Društveni predsednik pokažejo namalano trno uš. ter povejo v kterih krajih v Evropi sploh, in v kterih krajih v Avstriji posebej se je ta mrčes vgnjezdil ter že neizmerno škodo napravil. Kterega trsa se trtna uš loti, začne hirati in na korenini se najde krof. Po mnenji zvedencev pospešuje vgnjezdenje in širjenje trtne uši, ako se v peščenato zemljo vejnik deva, boljši je živinski gnoj ali pa kompost. Ker se omenjeni mrčes neizrečno naglo množi in širi, je treba vinogradnikom previdnim biti, da iz krajev sadežev za gorice ne kupujejo, ki

so že okuženi, kar je sicer prepovedano, in pa brz naznaniti, ako se kje znamenja trtne uši pokažejo, da se več nesreča odvrne. Društveni tajnik nasvetuje društvenikom, naj strastno in nepremišljeno v loterijo ne stavijo, kakor tista 72 let stara ženska na Dunaji, ki je 12.000 goldinarjev celó tujega denarja v loteriji igrala. Ni se vsak pod tistim planetom narodil, da bi se v loteriji obogatil. Tudi omenja, naj nihče srečk ali lozov takih velikih loterij in društev od drugod ne kupuje, ktere so v Avstriji prepovedane. In te so: „Srečke mest Amiens, Augsburg, Ansbach-Gunzenhaus, Antwerpen, Bari, Barletta, Brüssel, Bukarest, Freiburg, Finnland, Florenc, Genua, Hamburg, Lille, Neuenburg, Neapel, Ostende, Venecija, Reggio, Raab-Grazer, Pappenheim, Pariz in Rotterdam.“ Kdor bi si takošnih srečk nakupil, bi se mu vzele in bržčas bi moral iti v kajho kaše jest. Sploh je treba vsakemu previdnemu biti, da ga kak neznan človek ne ocigani in ne opehari, ker se ciganov in sleparjev mnogo po svetu nahaja. Narodni kmet R. se zahvaljuje društvenikom za denar, kterege so pri zadnjem zboru prostovoljno darovali, da je bilo mogoče par eksemplarov „Slov. Gospodarja“ za društvenike naročiti. Navdušeno priporoča zbranim, naj ta list pridno in pazljivo čitajo, za kar gotovo ob nedeljah in praznikih nekaj časa najdejo, kajti mariborski „Slov. Gospodar“ sedajno vlado in vse dobro podpira, „Kmetškemu prijatelju“ po domače „Celjskemu lisjaku“ pa naj kožuh stepejo in ga pred vrata postavijo ali pa v ogenj vržejo, če pride koga ciganit, piška lovit in purane hrustat. Pri tomboli se je med drugimi dobitki lepo število raznih Mohorskih bukev razdelilo, ktere je bil slavni odbor Mohorske družbe pretečeno jesen zastoj v Konjice poslal, za kateri dar se mu s tem presrečno zahvala izreka.

Iz Celja. (Veselica), ktero je priredilo katol. podp. društvo pretečeno nedeljo 4. febr., obnesla se je vrlo dobro. Pevski zbor, ki šteje 24 udov, rešil je svojo nalogo po splošni sodbi, izvrstno. Pošteno zaslužena je bila toraj zahvala, ktero je pred tombolo izrekel g. načelnik, g. pevovodji in gg. pevcem, g. Vinktoru Krušič za njegov krasni samospjev: „Cavatine Nr. 12“ in g. Ivanu Gaberšku za njegov šaljivi govor „o vinu“. Z velikim veseljem smo poslušali ljubeznjivo pismo, ktero so poslali premil. gosp. knezoškof lavantinski katoliškemu podp. društvu kot odgovor na društveno čestitko k Njihovem 20letnem jubileju. Okoli 170 oseb, Slovenci in Nemci, je igralo potem tombolo. —

Iz Maribora. (Razne novosti.) V čitalnici je č. g. dr. Mlakar o židovskem Talmudu tako izvrstno in zanimivo razlagal, da je proščen bil nadaljevati. — Tukajšnji liberalci lovijo za volitve v okrajni zastop pooblastil, kakor da

bi bili znoreli. Tega jim res ni treba, saj jih volilni red dosta močno varuje. — G. Puhelt, ravnatelj železniški pri sv. Jožefi, gre v pokoj. Naj le gre na prusko Nemško nazaj, od koder je prišel. Slovence je dosta dolgo nadlegoval. V Pobrežji je pogorel J. Reibenschuh. V Leitersbergu so zmagali pri volitvah za srenjski zastop narodnjaki, v Oseku pa propali, ker je iz Würtemberga „privandrani“ g. Pfrimer pooblastila pobral in Kornfelda potisnil na županski stol. — Na gimnaziji se je zopet slabo učilo. Dijaki nosijo polne koše samih dvojk.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so slovenskemu predsedniku dežele Kranjske podelili red železne krone II. vrste in s tem pravico do plemstva. Slovenci se tega povsod močno veselijo. — Ministri naši in ogerski so se v vzajemnem posvetovanji na Dunaji prepričali, da zavoljo vojaštva in vojske treba še jedno železnico iz Ogerskega na Gališko postaviti, to pa iz Munkača čez Karpate v mesto Strij. Slovenski poslanci so se pri ministru Pražaku pritožili zoper to, da nekateri sodniki še zmiraj nečejo slovenskih zapisnikov in slovenskih vlog slovenski reševati; minister je obljubil storiti, česar treba za djansko enakopravnost. — Zavoljo poslanca Kaminskega sklenil je državni zbor izvoliti odsek 15 poslancev, ki imajo celo reč preiskati. Ob enem postopa tudi sodnija zoper Kaminskija pa uže je čuti, da ni toliko zakrivil tega, kar nemški liberalci pravijo. Kedar bo reč jasna, poročamo več. — Nemške kmete lovijo liberalci v posebne „Bauernvereine“, da bi jih za sebe dobili, posebno sedaj v Salcburškem pa to, kar jim kot med v zobe mažejo, to so konservativci kmetom uže davno na srce polagali. Tedaj ni nič novega za kmete. To je tudi krivo, da s „Bauernvereini“ nikder prav naprej ne gre, posebno na Štajerskem ne, čeravno liberalni listi vedno hujskajo. — Mnogo tožeb slišati je radi tega, ker nekteri okrajni glavarji silno ostro postopajo zoper župane in jih kazniti žugajo; posebno hudo nekateri pritiskajo na župane in srenje zavoljo stavljenja novih šol; tudi je na spodnjem Štajerskem več uradnikov političnih, ki ne umeje slovenski pa le na komisijone hodijo; želeti je tukaj res skorajšnje pomoči. Takšen uradnik dela sebi in strankam in uradu neprilik. — Koroška vlada je 12.000 fl. dala kmetijskej družbi, da nakupi semena za vsled povodnji oškodovane posestnike. — V Budapešti pripravljajo veliko razstavo za l. 1885. — Pravoslavni nadškof Sava v Sarajevu je od cesarja prejel veliki križec Franc-Jožefovega reda.

Vnanje države. Francozi še ne vedó, kaj bi s svojimi principi storili; poslanci jih hočejo vse izgnati, starešinstvo pa le tedaj, če se zoper republiko pregrešijo. Princ Napoleon se je podal na Angleško. — Nemški cesar je precej hud na večino državnega zbora, ki neče oficirjem večjih penzijonov dovoliti: žuga jih poslati domov in razpisati nove volitve. — Na Ruskem v Petrogradu je umrl katoliški nadškof Fijalkovski; tedaj ni dolgo živel po vrnitvi iz prognanstva. — Donav teče v treh strugah v Črno morje pa le srednja, Sulinska, je za večje ladije dosta globoka, in da se vsako leto iztrebi, doplačujejo evropske vlade vse, katerih ladije ondi vozijo. Celó reč oskrbljuje komisija, pri kateri je vsaka večjih vlad zastopana, avstrijski zastopnik je predsedoval; toda po turškeji vojski so Rusi prodrli do Donava in Rumunija in Srbija ste neodvisni kraljestvi ter pravite, da nima nihče drug ondi zapovedati in komisijonirati. Angleški ministri so toraj sedaj sklicali poslanike vseh dotičnih vlad v London, da se ondi porazumejo pa ni verjetno, da se bodo. — Črnogorci so Turkom rekli, naj jim precej prepustijo vse pokrajine, katere so v zadnji vojski si priborili. Ali Turki odlagajo in sedaj so Črnogorci vladam naznanili, da si vzamejo po sili, kar jim gre. Turški sultan se je tega prestrašil in velevlade evropske zaprosil, naj posredujejo.

Za poduk in kratek čas.

Staroslovanski kmet na polji in doma.

Kako dolgo vže Slovani živijo v Evropi? Na to vprašanje nam primerjalno jezikoslovje odgovarja, da Slovani prebivajo v Evropi tako dolgo, kakor vsak drugi narod indevropskega oddelka*). To je glede Slovencev tudi naš pesnik Valentin Vodnik imel pred očmi, ko je popeval: „Od nekeđaj tukaj — Stanuje moj rod — Če ve kdo družga, — Naj reče od kod“ mu je to znano?

Po opisanih uvodnih besedah ozirimo se sedaj na staroslovanskega kmeta tersi ga malo oglejmo, kako je po spričevanji zgodovine gospodaril? Sostavek posneli smo po čehoslovanskem tedniku „Svetozor“ 1882, štev. 30 in 31, pak deloma po knjigi, ki jo je 1879 izdala „Matica slovenska“ pod naslovom: „Germanstvo in njega upliv na Slovanstvo“.

1. Kakšno zemljišče so naši predniki našli v Evropi? Goste šume pokrivalo so gorovje in doline. Ker se ob lesu ljudje niso mogli živeti,

*) O „starosti Slovanov v Evropi“ glej „Letopis“ Matice slovenske za 1881; obširnejše poročilo o Slovanih v obče in o Slovincih posebič pa najdeš v izvrstnej knjigi ki jo je izdala slavna „Družba sv. Mohora“ z naslovom „Občna zgodovina“ III. zvezek (srednji vek) stran 510—699

bili so prisiljeni skrbeti za to, da si pripravijo polje, na katerem bo jim rasteł vsakdanji kruhek. Zatoraj so trebili goše, hoste, šume, les.

2. Narodi, koji so se pečali z lovom ali z ribarstvom, so šume vničevali s pomočjo ognja. Slovani ne tako.

Toti so namreč od najstarodavnejših časov pečali se s poljedelstvom. Ko bi hoste bili požigali, ne bi mogli dosepati svojega namena, ker bi iz korenja začelo rasti zopet lesovje, a krčenje štorovja bi jih stalo še več truda, dokler bi zemljo zamogli pripraviti za poljedelstvo ali kmetijstvo.

Zavoljo tega so Slovani les — sekali. To se je godilo navadno o zimskem času, ko ni bilo poljskega dela.

Bržčas nas na toto okoliščino spominja beseda „sečenj“, koju za zimski mesec „januarij“ imajo Hrvati in Rusi. Slovani so požigali le travo in vsplloh zelišče, kakoršnega niso mogli rabiti za svoje potrebe. A da je pri posekovanji lesa bilo treba veliko truda in potrpežljivosti, to se razumeva samo ob sebi. Še Nemeč Widuhind o tem značaji Slovanov piše: „Utrjeno, truda in težav vajeno ljudstvo so: zadovoljujejo se z boro hrano in kar se drugim zdi težavno, da se komaj zamore prestati, zdi se jim skoraj kot nekaj, kar jim napravlja veselje“.

3. Koder so Slovani drevje spopodrli, tam so potem svet prekapali in pipali korenike ter še le sledečega leta so novino*) prerezavali s plugom, ki je bil navadno orodje za obdelovanje zemljišča. Plug ali oralo bil je pri vsakeji hiši, ker je oranje bilo najiminitnejše opravilo starega Slovana. Pluge so delali možki udje družine sami, to pa ob zimskih dnevih.

Da je bil jako primitivno ali prosto napravljen, skoro da ni treba omenjati; železa bilo je na njem malo ali nič. Za očiščevanje pluga služila jim je otika. V geologiškem oddelku muzeja v Pragi je nek stari plug, o katerem učenjaki mislijo, da je tako izgledalo oralo staroslovanskega kmeta.

4. Ker so Slovani redili konje in govedo, so si pri oranji pomagali z živino. Da opravilo ni bilo brez krike halabuke, si lahko mislimo. Na to prikazen nas menda spominja beseda „kričati“, katero danes rabijo Rusi za „orati“, t. j. za naš izraz: „orati“ se v ruščini pravi: „kričati“. Po narezanih brazdah sejali so seme ter potem vlačili s težkimi branami. Tretjina polja je vsakega leta bila zasejana z ozimino, tretjina z jarino, a tretjina ostajala

*) Nek „Gospodarjev“ dopisnik iz Konjic je enkrat vprašal, kaj da bi pomenjala beseda „nuna“, s katero Pohorci imenujejo zemljišče, s kojega so bili drevje posekali in koje jim rabi sedaj za pašo ali za njive, kjer še ni golo pečevje. Omenjeni izraz je očividno navstal iz novina = novna = nouna = numna ali nuna.

je kot prelog neobdelana in samo za pašo sposobna. Orali so po dvakrat v letu za setev in po žetvi. Na njivah po žetvi razoranih so grude razbijali in tem načinom polje ravnali ter ga pripravljali za sledečo setev.

Na delo v tem času opravljano nas spominja ime „gruden“. S to besedo danes Slavjani imenujejo dva različna meseca: september in december. To bržkone po tem, kako so kje ljudje sejali: ali samo jarino ali pa tudi ozimino. Po hribih, kjer niso ozimine sejali zaradi premrzlega zraka, so menda ob zimski dobi, če so okoliščine dopuščale, ravnali zemljišče, odtod „gruden“ za december. Po krajih, kjer so sejali tudi ozimino, so grude lomili pred setvo, zatoraj „gruden“ za september, kakor v županiji Nitranskeji na Ogerskem.

5. Brez dvombe so si naši predniki želeli bogate letine. Saj je od tote bilo odvisno njih blagostanje. Z najiminitnejšimi poljskimi opravki združevali so veselici.

Posebno častljivo so obhajali praznik žetve, ob katerem se je zbralo vse ljudstvo z duhovniki, ki so opravljali navadne obrede in tako pokazali, kako da čislajo poljedelstvo.

Nektere teh veselici so se ohranile do dneva denešnjega. Ob času žetve še sedaj imajo Slovani v obče najlepše slovesnosti. Slovenski kmet posebič si malokedaj vžije toliko radosti kakor o košnji in žetvi. Čeravno od jutra do mraka dela v potu svojega obraza, vendar se mu ne vnoža poskočiti še vzvečer ter domu gredé prepeva in vriska na vse grlo, da se razlega čez goro in plan. Kdo še ni slišal veselega prepevanja ob času povspraljanja jesenskih pridelkov? n. pr. turščice, repe. Poznaš li trlje ali terice? Mlatiči ne pozabijo na domlatke, ...

6. Želi so največ s srpom, sem ter tje rabili so tudi koso. Požete rastline vezali so v snopje, sušili v stavah na polji ter posušeno spravljali na škedenj, gumno, pod, kjer so žito zmlatili. Priobčevalec teh vrstic je imel v hrvatskem Podravji priložnost gledati, kako so si mlatiči na gumnu pripravljali neko posodo za mlatitev. Navadno je za to služil prazen polovnjakov obod. Mlatec vzel je v roke snop ter z istim mahal po posodi, da je zrnje letelo iz klasja; kar še je ostalo v slami, to so potem zmlatili s cepmi. Ta primitivni način mlatitve bo bržkone ostanek ali zapuščina starih Slovanov. Naši predniki so, kakor mi, ločili zrnje od plev z vejačo, z vejanjem na gumnu. — Kjer Slovani pred napadi sosedov niso bili varni, tam so v naglici spoporezali klasje ter spozaskrili v jamah s slamo nastlanih in od prihoda zraka dobro ločenih; po takih krajih so tudi očiščeno zrnje shranjevali, sicer so pa imeli primerne prostore, žitnice imenovane.

(Dalje prih.)

Smešnica 7. Sv. Jeronim bil je naš rojak iz Strigove pri Ljutomeru doma. Na potovanji po Laškem pride v gostilnico. Mlad brezbožnež se njemu nasproti vsede k istej mizi in vpraša, kako daleč je sedaj od Strigovčana do osla? „Sedaj samo čez mizo“, odgovori sv. Jeronim. G. Verbanova.

Razne stvari.

(Slovensko društvo) je naznanjeni občni zbor v Sevnici odložilo, ker imajo naši poslanci sedaj nujno delo in bi g. dr. Vošnjak ne mogel priti.

(Iz Dunaja) nam poročajo naši poslanci, da so pri ministru Pražaku bili in da jim je ta obljubil storiti, česar treba, da sodnije slovenske vloge slovenski rešujejo. Tožili so zlasti sodnijo gornjegrajsko in celjsko okrožno sodnijo. Več prihodnjic.

(Fiziko) spisal g. Čebular je ministerstvo potrdilo za učno knjigo v spodnjih realkah, gimnazijah in učiteljskih.

(Srečke „Narodnega doma“) razpošiljajo poverjenikom in domoljubom.

(Krajni šolski svet celjski) se je pri dež. šolskem svetu pritožil proti odloku zoper slovenščino, kojega je okrajnemu šolskemu svetu bil na srce priložil velikanski in grozovski „Kmetiski prijatelj“, iz Koroškega privandrani dr. Glantschnigg!

(Za volitve) v okrajni celjski zastop se naj v Celji osnuje poseben odbor, da postavi kandidate itd.

(Od sv. Jurija) v Slov. goricah se nam piše, da so ondi obhajali precej imenitno gostovanje brez navadnega trušja, vreša, godbe in prežarjev. Imenitnost gostovanja priča čestitka poslana od preč. kanonika Herga v Mariboru in cesarskega svetovalca Walnerja v Gradci!

(„Kmetiski prijatelj“) šteje v zadnjih številkah več stotin slovniških kozlov. Svoje „dekane“ pa maže s strdom nazivljajoč nekdanjo delovanje katoliške Cerkve v šolah: „farško gospodarjenje“. Jeli, nemškutarski in liberalni dr. Glantschnigg, to je vendar sladek med za tvojo „veličastno“ duhovščino, ki te baje „podpira“ (?)

(Krompirvahterca) poroča, da so celjski liberalci na pepelnico imeli „Häringschmaus“ in postno pridigo — Fastenpredigt — pa ne pové, ali jo je govoril Prijateljev „dekan“ ali kdo drug! Škoda!

(V Kamci) je g. Posch bil v župana zopet izvoljen, kar je vsem prav.

(Ptujška čitalnica) ima 18. t. m. ob 8. uri zvečer veselico.

(G. profesor Macun) izda svojo „Književno zgodovino slovenskega Štajerja“ na lastne stroške.

(Za družbo sv. Mohorja) doteče nabi-ranje udov ta mesec.

(Železnico) iz Poličan v Slatino hoče nek g. Kollmann iz Gradca staviti.

(V Kaljevcih) je konduktar Reichel prišel pod Budapeštanski brzovlak, da je bil k priči mrtev.

(Č. g. Anton Čepin) duhoven sekavske škofije postal je župnik pri sv. Jakobu v Geistthalu.

Listič uredništva: Ponudbe zastran hiše za duhovnika odpošljemo dotičnemu gospodu na razpolago. Dopisi iz Dobrne, Konjic, sv. Janža, Ormoža, Ptujске gore, Laznice, Laporja itd. prihodnjic.

Loterijne številke:

V Gradci 10. februarja 1883: 88, 44, 79, 54, 53.
Na Dunaji „ „ 87, 24, 45, 54, 12.

Prihodnje srečkanje: 24. februarja 1883.

Prodati želi

Iz proste roke, malo posestvo s pripravnim stanovanjem in potrebnim gospodarskim poslopjem tik farne cerkve

Juri Trafela

v Sevnici na Dravi pri Mariboru.

Lepo posestvo

v Frauheimu, ob velikej Tržaškej cesti se proda iz proste roke. Hiša je zidana ter ima lepe kleti, zraven je tekoča voda in 2 orala zemljišča s sadunosnim drevjem in travnikom. Kdor hoče pa zraven kupiti še gozd, njive, gorice, travnik, vkup 18 oralov, se mu tudi proda.

Več pové Miha Mohorko v Orehovi vesi (Nussdorf, Pfarre Schleinitz, Post Kranichsfeld). 1—3

Kočijo

s šipami in 4 sedeži proda prav po ceni za 100 fl. J. Denzel v Mariboru, Fabriksgasse. 1—3

Zahvala.

Vsem, kateri so našega očeta

Janeza Kojca

spremljali k večnemu počitku, izrekamo s tem pre-srčno zahvalo

Žalujoči otroci.

Sv. Vid pri Ptuji dne 28. januarja 1883.

Podučiteljska služba

se bodo podelila stalno ali začasno na sledečih dveh ljudskih šolah:

- a) v Cirkovcih, trirazrednica v IV. plačilni vrsti, in
- b) pri sv. Janži na Dravskem polju, dvo-razrednica v IV. plačilni vrsti i s prosto izbo. Prosila se naj postavnim potem pošljejo do konca svečana t. l. dotičnemu krajnemu šolskemu svetu.

Okrajni šolski svet v Ptuj

dne 28. januarja 1883.

2-3

Prvomesnik:

Premenstein.

Priporočilo.

Na sejmih in ob drugih posebej naznanjenih dneh bodem v Jarenini, pri sv. Jakobu, sv. Jurji, sv. Ani, sv. Trojici, sv. 3 Kraljih, sv. Antonu vsakovrstne kože prejemal in je tudi tam zvesto in mogoče dober kup vdelane nazaj postavljaj, tudi priporočim dobro usnjato blago.

Alojs Lehr,

usnjar v Apačah.

3-3

Kupiti želi

nek župnik malo posestvo s pripravnim stanovanjem in potrebnim gospodarskim poslopjem blizu farne ali podružne cerkve, najljubše v slov. bistriškem ali konjiškem okraju.

Ponudbe se naj adresirajo opravištvu „Slov. Gospodarja“.

2-3

Veneo

pobožnih molitev in svetih pesmi,

za četrti natis priredil preč. g. L. Herg, kan., obsega na 45 lepo tiskanih polah ali na 720 straneh obilno pobožnih molitev in 319 svet. pesmi.

Velja v usnje vezan s zlatim obrezkom 1 fl. 60 kr.
 na pol " " " " " 1, 45 "
 v " " z barv. " 1, 50 "
 na pol " " " " " 1, 35 "
 Nevezan " " " " " 75 "

Kdor več iztisov ob enem vzeme, dobi nadavek. 2-3

Hiša na prodaj.

V trgi Brašlovskem (Frasslau) je hiša števil. 14. proti ugodnim pogojem iz proste roke prodati. Hiša je zidana, z opeko krita, ima pri tleh 2 veliki šobani, 1 čumnati, 1 shrambro za jestvine, obokano kuhinjo in klet. Pod streho je še ena večja sobana. Na dvorišči je gospodarsko poslopje s kravjim in svinjskim hlevom, vse v najboljem stanju. Zraven ste dve njivi 13 ar, 30 □m. veliki, vrta 1 ara 65 □m. Posestvo sodi najbolje za kakega rokodelca.

Več pové lastnik Franc Sedounik v Ljubnem števil. 94 (Laufen, Bezirk Oberburg), pošta: Ljubno — Laufen. 3-3

2-3

Zaloga

W. Blanke-ja v Ptuj.

„Marija žalostna mati“,

najbolj priljubljena in najceneja izmed vseh molitvenih knjig z mnogimi pesmami in lepimi molitvami. Velja v papirji vezana 50 kr., v usnji vez. 90 kr., s poštnino vred za 10 kr. več.

V isti zalogi se dobé:

„Fr. Hubad“, Pripovedke za mladino I. zv. velja 20 kr., s poštnino vred 25 kr.

„Ječarjeva hči“, benečanska pripovedka, velja 15 kr., s poštnino vred 20 kr.

5-8

Posojilnica v Celji

sprejema hranilne vloge (vklade) od vsakega, bodi si ud ali ne in daja

5 gld. od 100 gld. na leto obresti.

Uradni dan vsaki torek dopoldne.

11-12

Po čudovito nizkej ceni

prodava več 1000 štajerskih lodnastih sukenj od 4 fl. naprej.

Janez Müller

v Mariboru, Viktringhofgasse.